

jaarverslag 1982

brusselse raad voor het leefmilieu

1982

negende jaargang
een goed jaar ?

Reflekties, evaluatie, palmares,
verantwoording, jaarverslag ?
Een gelegenheid om even stil te
staan bij leven, werken en welzijn
van een vereniging,
een discussie, batterijen opladen,
(mijmeringen en dromen)
en onmiddellijk doorgaan !

Leven en leefmilieu

Sedert zowat 15 jaar geleden hier
te lande de leefmilieubeweging
haar eerste schuchtere passen
zette, is er veel (zwart) water
langs de Zenne naar de zee ge-
stroomd (dat horen we althans van
onze vrienden van Zemst en van
Zenne en Zonieën, hier zien we dat
niet) en nog steeds geen zalm uit
de zee die er aan denkt die Zenne
op te zwemmen.

Desalniettemin is er, in die tijd
en in de negen jaar dat Bral in de
leefmilieubeweging meedraait, een
en ander veranderd. Vanuit kleine
kritische aktiekomitees, die zich
gelukkig niet hebben ingegraven in
de marginaliteit, is een globaal
inzicht gegroeid tot een breed
bewustzijn in alle lagen van de
bevolking, over alle sociale en
ideologische barrières heen. De
invloed hiervan is, al langer dan
sedert de intrede voelbaar -
jammer genoeg soms teveel als een
rekuperatierefleks en met te wei-
nig invloed op beslissingen.
Brussel is nooit groener geweest
dan in de droompropaganda van de
laatste gemeenteverkiezingen.

Steeds meer mensen waken en werken
op steeds meer plaatsen aan een
gezond en goed woon- en leefmilieu.
Dit bewustzijn vraagt meer en be-
tere informatie en uit de waak-
zaamheid is de eis tot inspraak
en medezeggenschap gevolgd. Op-
gaven die gesteld worden aan over-
koepelende organisaties en waar we
het verder in detail zullen over
hebben.

Waar er vroeger meer punctueel en
defensief tegen lokale uitwassen
komitee gevormd werd - het ontstaan
van vele aktiegroepen tegen wegen,
tegen verkavelingen, tegen verkrot-
ting, tegen spekulatieplannen,
tegen groenafbraak, dikwijls als
het kalf verdronken is bij gebrek
aan informatie - heerst er nu een
meer offensieve waakzaamheid,
geleerd langs vallen en opstaan,
dat zich minder vertaalt in hals
over kop ageren, maar meer gefun-
deerd is in alle dagelijkse doen.
Er wordt geen aktiegroep meer
gevormd om te beletten dat één boom
omgehakt wordt, neen een algemeen
waakzaamheidsklimaat verwittigt
verantwoordelijken vooraf en een
paar telefoontjes volstaan.

Dit verruimde bewustzijn leidde
schijnbaar paradoxaal naar minder
specifieke organisaties, maar
anderzijds naar steeds meer organi-
saties die het leefmilieuluk in hun
programma mee in het oog houden :
de lokale afdelingen van grote
sociokulturele organisaties : KWB,
KAV, CSC, de 'Fondsen', BGJG,
ouderkomitees, vrijwel alle lokale
politieke partijen met nu ook spe-
ciefiek Agalev en Ecolo, de derde
leeftijdverenigingen en verbrui-
kersorganisaties, specifiek in
Brussel de sociaal kulturele raden
met hun waaier van traditionele
verenigingen.

Meer mensen zijn zich ook profes-
sioneel met specifieke taken gaan
 bezig houden, schepenambten van
leefmilieu kreëren ambtelijke
kaders die soms wel van 'bijzonder
tijdelijke' aard zijn, maar dat
neemt niet weg dat daar gewerkt
wordt.

In Brussel zien we de wat in de
politieke hoek gedrongen Agglomer-
ratieraad hiermee zijn blazoën -
niet ten onrechte - oppoetsen en
ook op gemeentelijk vlak geeft dat
vruchten.

Naast Bral, Inter Environnement,
Atelier de Recherche et d'Action
Urbaines (ARAU), zijn organisaties
zoals Archives de l'Architecture
Moderne (AAM), St. Lukas Archief

en Werkgemeenschap, Buurtwerken, de Agglomeratieraad voor het Plaatselijk Sociaal Cultureel Werk (APSKW), Welzijnsraad ontstaan. De Koning Boudewijn Stichting heeft zich tot doel gesteld "alle mogelijke initiatieven te nemen die kunnen bijdragen tot een verbetering van de levensomstandigheden van de bevolking" en heeft op het vlak van het leefmilieu en de ruimtelijke ordening in de voorbije jaren een duidelijke sensibiliserende rol gespeeld.

Het is evident dat deze politieke evolutie zijn weerslag heeft op de manier van werken van de Brusselse Raad voor het Leefmilieu, alhoewel de doelstellingen meer dan ooit aktueel blijven.

In de toepassing zijn we echter geëvolueerd van een inder-tijdsgebonden aktivisme naar een meer offensief opbouwwerk (dat nu meer professioneel moet uitgebouwd worden).

Ter herinnering,

Bral is een vereniging van, in het Brussels woon- en leefmilieu, aktieve mensen - vrijwilligers, die vanuit hun engagement in lokale groepen of vanuit persoonlijke interesse of deskundigheid samenwerken.

Iedereen is daarbij welkom, alle meningen en opinies kunnen aan bod komen. In die zin huldigen we de principes van pluralisme aan de basis, om het met APSKW te zeggen: "Pluralisme staat eerder voor: bereid zijn de handen in elkaar te slaan voor gemeenschappelijke belangen, voor de opbouw van een democratische gemeenschap".

Intern bestaat de organisatie uit drie delen: de algemene vergadering, de aktiekern-raad van beheer en het sekretariaat.

De algemene vergadering bestaat in hoofdzaak uit vertegenwoordigers van de leefmilieuverenigingen en werkgroepen (twee per groep) plus een beperkt aantal individuele leden.

Iedereen kan lid worden mits aanvaard te worden door de algemene vergadering, geen enkele aanvraag werd ooit afgewezen. De algemene vergadering bepaalt de beleidslijn en vergadert minstens drie maal per jaar. Ooit werd er bijna maandelijks vergaderd, wat een overbelasting van lokaal aktieve mensen en desinteresse meebracht. Vanaf dit jaar hielden we het bij de statutaire algemene vergaderingen en anderzijds open vergaderingen in de vorm van Milieucafé's (zie verder) waardoor er meer mensen betrokken worden.

De aktiekern bestaat uit de door de algemene vergadering gekozen 'raad van beheer', eventueel aangevuld met 'raadgevers' (zonder stemrecht) uit de algemene vergadering. De aktiekern is inspiratiebron, de motor, het dagelijks initiatief - het dagelijks beheer - van de vereniging. Begin 82 werden er onder de medewerkers aandachtspunten afgesproken. Een regionale verdeling en een sektoriële verdeling (elk lid van de aktiekern houdt enkele gemeenten en enkele specifieke sektoren in het oog) zouden moeten toelaten om waakzaam te blijven voor wat in Brussel gebeurt. De aktiekern vergadert 14-dagelijks en daarenboven bij dringende problemen.

Het sekretariaat, op dit ogenblik in vergelijking met vroeger onderbemand/vrouwde (een vaste algemene sekretaris + okkasionele medewerkers, gewetensbezwaarde en vrijwilligers vrijgesteld van stempelkontrole - zie personalia), heeft als belangrijkste taak draaischijf (katalisator) te zijn tussen alle medewerkers. Verder is het een info- en documentatiecentrum en de dagelijkse administratie van de vereniging. Het begeleiden en opvangen van de vragen van basisgroepen is de voornaamste taak van de algemene sekretaris.

Juridisch is de Brussels Raad voor het Leefmilieu een vereniging zonder winstgevend doel.

Brusselse Raad voor het Leefmilieu
en de Leefmilieubeweging

Bral is een koepel van leefmilieuverenigingen, maar zoals we reeds zagen dekt dit niet noodzakelijk de rijke verscheidenheid van overal bezige bezorgdheid en inzet.

Bral wil voor alle mensen, die waar ook met woon- en leefmilieu begaan zijn, een ontmoetingsplaats worden - een forum waar ideeën en ervaringen uitgewisseld worden, waar samen actie kan gepland en gevoerd worden. In dit licht de formule Milieucafé, waarvan het eerste onder de vorm van Politiek Debat doorging in het Paleis voor Schone Kunsten (verder meer details).

Dit forum staat ook open voor parallelle verenigingen, daar kan samengewerkt worden (vb. Milieucafé Lood samen met de Brusselse Buurtwerken).

Brusselse Raad voor het Leefmilieu
en de Brusselaars

Uit het Bralberaad :

"Brussel is een rijke, komplekse, boeiende stad.

Brussel is onze stad, hier leven we, hier wonen we, hier werken we.

We willen Brussel nog boeiender, levendiger, herbergzamer, opener, vrijer.

Over Brussel en Buiten zeggen we dat Brussel een stadsregio is, die veel verder rijk is dan zijn 19 begrenzingen. Vlamingen hebben in die ruime regio (Brussel en hinterland) veel belang en veel invloed en moeten die positief gaan bespelen. Stedelijke bloei gaat samen met landelijke weelde of een variant op : 'Geen plattelandsbescherming zonder stadsvernieuwing'.

Over Brussel naar Binnen zeggen we dat een administratieve opdeling in 19 18° eeuwse meyerieën een anachronisme is. Deze stad moet gereorganiseerd worden, fusie(s) enerzijds en tegelijkertijd decentralisatie, wijkgerichte democratisering anderzijds:

De rijkdom aan culturen binnen deze stad moet ontgonnen worden. Niet om humanitaire of karitatieve redenen moet dit probleem ons ter harte gaan. Het is verstandig daar nu hard aan te werken - het is een kwestie van leefbaarheid - van kwaliteit van het leefmilieu voor iedereen, en daarenboven is het een onschatbare verrijking".

Bral wil in dienst staan van de bewoners, dit betekent dat het zijn aktie in de eerste plaats naar het bewustmaken van de Brusselaars richt, waaruit volgt dat het niet gaat optreden in de plaats van de Brusselaars. We hebben dat al eerder meer basisgericht dan beleidsgericht en meer basis-dienend dan basis-vertegenwoordigend genoemd. Basis moet hier verstaan worden als de bewoners en hun lokale gemeenschappen. De lokale gemeenschappen, straten, buurten, wijken, in al hun verscheidenheid, rijkdom en sociale dynamiek, moeten we mondig maken en ondersteunen.

Naar buiten toe trachten we dan ook onze belangrijkste akties tweetalig te voeren. Woon- en leefmilieu zijn geen 'persoonsgebonden materies', iedereen die in Brussel woont of werkt is betrokken en hoe meer bewuste burgers - hoe meer resultaat.

Brussel is een kosmopolitische stad (niet minder dan 140 nationaliteiten werden er in 1981 geteld), dit heeft zeer positieve gevolgen, maar stelt anderzijds menig probleem. Deze problemen moeten aangepakt worden in plaats van misbruikt. Wat betreft woon- en leefmilieu streven wij naar een menswaardig cultureel en dynamisch evenwicht met voor iedereen gelijke kansen (rechten en plichten). Deze kansen zijn nu dermate ongelijk dat er een politiek van positieve diskriminatie moet gevoerd worden.

Wat onze akties betreft geven wij prioriteit aan de machtsarmen.

Volksbuurten, of zo je wil de 19° eeuwse gordel en de binnenstad, zullen in al onze centraal georganiseerde akties dan ook een gepriiviligeerde plaats krijgen (zie Klachtofoon).

Uit het Bralberaad volgde dat drie specifieke groepen van verenigingen als 'bevoorrechte partners' beschouwd worden : de leefmilieuverenigingen, de sociaal kulturele raden en de buurtwerken.

Brusselse Raad voor het Leefmilieu en het Beleid

Wij wensen fundamenteel kritisch te staan tegenover elk beleidsniveau, zij het gemeentelijk of nationaal, zij het van Vlaamse Gemeenschap of van de Franse Gemeenschap. Dit neemt niet weg dat we globaal gezien goede contacten hebben met het beleid met uitzondering van gemeentebesturen dan misschien.

Het is niet omdat wij ons in de eerste plaats naar de basis richten, dat wij het overleg schuwen (zie verder de betrokkenheid van Bral bij ...). Globaal stellen wij tegenover de dikwijls ondoorzichtige wegen van het beleid de participatie (van de lokale gemeenschappen - zie hierover onze standpunten in verband met sociale stadvernieuwing).

Vanuit het basispluralistisch principe onderhouden wij geen speciale banden met eender welke politieke partij. Geen enkele partij kan eksklusieve rechten doen gelden op woon- en leefmilieu.

Vechten voor het verbeteren van woon- en leefmilieu zal samen moeten gebeuren wil het resultaten geven en in die samenwerking heeft iedereen zijn rol te vervullen.

We hebben met één beleidsinstantie geprivilegeerde banden, onverminderd wat voorafgaat, nl. met de Nederlandse Cultuur Commissie van de Brusselse Agglomeratie (NCC). Dit niet alleen omdat de NCC-beleidsverantwoordelijken mede aan de basis lagen van de stichting van onze vereniging en van haar opbloei, maar omdat de NCC onze belangrijkste en levensnoodzakelijke 'sponsor' is. De NCC heeft een vaste afvaardiging van 3 personen in de Algemene Vergadering en één stemgerechtigde beheerder.

In principe subsidieert de NCC de personeelskosten van onze vrijgestelde, zonder welke steun Bral nooit had kunnen ontstaan noch bestaan in het Brussels kommunautair/sociokultureel klimaat. Vanuit de onafhankelijkheidsgedachte stelden wij als principe dat we voor onze werkingskosten beroep doen op diverse andere bronnen.

Deze geprivilegeerde situatie loopt sedert enkele jaren mank. (voor de geïnteresseerden verschijnt er eerstdaags een apart dossiertje hierover). In 't kort komt het hierop neer : de subsidies van Bral worden sedert 3 jaar systematisch en zonder overleg, discussie of verklaring verminderd (van 900.000 fr. naar 850.000 fr. naar 750.000 fr, 375.000 fr in 83) en alleen de subsidies van Bral. Een toelichting : Bral ressorteert onder de NCC sector/werkgroep Culturele Uitstraling met als beleidsverantwoordelijke A. Monteyne. De verwachtingen van de werkgroep komen blijkbaar niet meer overeen met wat Bral biedt. Bral heeft geen vergegenwoordiger meer in de werkgroep Culturele Uitstraling ondanks de aanvraag, zodat we over de gedetailleerde motieven nog min of meer in het duister tasten. Deze zaak wordt eerstdaags ten gronde uitgepraat met de werkgroep Culturele Uitstraling. Wij eisen dat het principe van de personeelskosten gerespekteerd wordt, temeer omdat dit ook toegepast wordt voor parallele organisaties.

Bral en de andere organisaties met verwante doelstellingen

We denken aan Inter Environnement, ARAU, AAM, Groep Huisvesting, St.Lukas Archief en St.Lukas Werkgemeenschap, H.Beyaertstichting, Brusselse Buurtwerken, Brukselbinnenstebuiten, APSKW, Welzijnsraad, Koning Boudewijn Stichting.

We kunnen algemeen stellen dat er een goede doch informele samenwerking bestaat, al meer met de ene dan met de andere, maar we zitten op dezelfde golflengte. Soms zijn mensen tegelijk actief in verschillende groepen en ontstaat zo een band. In de praktijk streven we naar gezamenlijke stellingnamen. In wat volgt schetsen we in 't kort de wederzijdse relaties zoals ze door ons in het verleden ervaren werden. We hopen dat uit de discussie daarrond nieuwe inzichten en betere samenwerking groeit.

Bral en de franstalige milieuverenigingen

De manier van werken lijkt verschillend.

Inter Environnement Bruxelles (IEB) ageert vanuit eigen opgebouwde ideeën, die dikwijls het produkt blijken van een zeer beperkte groep (ARAU), en die zij op een opdringerige wijze loslaten op de 'publieke opinie' (soms op het randje van het demagogische). In deze ideevorming speelt ook Archives de l'Architecture Moderne (AAM) een belangrijke rol met zijn passéïstisch (de goede oude tijd) 'rationalisme'. Zij treden voortdurend vertegenwoordigend op, in de plaats van, in naam van 100 wijkcomitees, waaronder, vermoeden wij, de lokale dynamiek wel moet te lijden hebben. De mogelijkheden van de franstalige gemeenschap in Brussel zijn nochtans vele malen groter dan de onze, spijtig dat men er zo mee tewerk gaat. We hebben in het verleden meerdere malen getracht samen te werken. Behoudens hiervoor geschetste meer fundamentele tegenstellingen speelt in het geringe succes ook de Frans Brusselse mentaliteit een rol en de francofonie die bij gebrek aan kennis van onze taal maar neerkijkt op het 'vreemde' broertje. Toch lijkt het ons belangrijk en verrijkend de discussie met deze groepen voort te zetten. Aan franstalige zijde groepeeren meer op opbouwwerk gerichte groepen zich in de tweetalige groep Logement, waarmee meer punten van overeenkomst bestaan, maar waarmee nog geen feitelijke samenwerkingsopingen tot stand kwamen.

Bral - Beyaert - Brussel - één front ?

We noemen de 3 B's samen omdat het aan Nederlandstalige kant de drie zijn die het meest door uitwisseling van personen met elkaar verbonden zijn, die daarenboven alle drie nog iets te maken hebben met de NCC werkgroep Culturele Uitstraling en die in feite een drie-eenheid zouden moeten vormen. Brussel zouden we kunnen definiëren als een groep die begrip kweekt voor onze stad, die mensen warm maakt voor wat er lokaal leeft, die ervaringen doorgeeft, die lessen trekt uit verwoestingen en stadsstrijd. Sensibilisatie dus zonder zelf met basisgroepen inhoudelijk te gaan werken, maar een sensibilisatie die we zeer hard nodig hebben. Vlaanderen mag Brussel immers niet loslaten. Wat lokale groepen met de steun van Bral produceren zou Brussel kunnen verspreiden en vermenigvuldigen - een didaktische opgave, vulgarisatie in de beste zin.

Beyaert definieert zijn taak in de sectoren van huisvesting en stadsvernieuwing annex vrijwaren van het historisch patrimonium en terzake zijn zij vooral beleidsgericht. Meer dan 50% van de Bralenergie gaat ook naar dezelfde sectoren. Het beleidsgerichte is dan wel specifiek aan de Beyaertstichting en zou perfect aanvullend kunnen zijn op de eerder basisgerichte actie van Bral terzake. Het bewandelen van een ander kritisch pad laat de heetste hangijzers rond woon- en leefmilieu en dito verbrande vingers aan Bral.

3B - 3eenheid : met lokale groepen programma's ontwikkelen, deze programma's naar andere groepen vertalen, deze programma's naar het beleid vertalen zou een zinvol samenwerkingsverband kunnen zijn.

Bral en het Brussels Overleg Samenlevingsopbouw

APSKW, Brusselse Welzijnsraad, Confederatie van Nederlandstalige Brusselse Seniorenclub (CNBS), Onthaal Centrum voor Gastarbeiders Brussel (OCGB), Brusselse Buurtwerken, Agglomeratieraad van de

Nederlandstalige Brusselse Jeugd (ANBJ) en Bral kwamen eind 82 een aantal keer samen om de mogelijkheid van samenwerking te onderzoeken. Aanleiding bleek een mogelijke "subsidieerschikking" en op til zijnde hervormingen vanwege het Ministerie van Cultuur. Toen hierin geen schot kwam bleek de vergaderlust over. Alhoewel wij aanvankelijk eerder sceptisch stonden, vermoedelijk bij gebrek aan kennis van de partners, gingen wij na de enkele aperitiefvergaderingen er wat in zien. We formuleerden voorstellen voor concrete samenwerking : administratieve personeelspool, gezamenlijk adressenbestand, samen een 'stadskrant' uitgeven - gezamenlijk studiewerk. We hopen dat er verder gewerkt wordt aan dit overleg. Wijzelf zijn spijtig genoeg onderbemand om hieraan impulsen te geven.

Met APSKW en de Buurtwerken zijn er meer regelmatig goede contacten, maar deze steunen meer op personen dan op werkafspraken. De praktische samenwerking met andere koepels zou zeer zeker moeten verbeteren.

Bral en de Koning Boudewijnstichting

De Koning Boudewijnstichting (KBS) is sedert zijn ontstaan niet onopgemerkt gebleven en heeft ook in de leefmilieubeweging veranderingen teweeg gebracht.

Intussen blijken de structuren van het Vlaamse en Waalse gewest uit de steigers. Voor Brussel echter zijn ze er nog niet in geslaagd een eigen aanpak te ontwikkelen, ofwel presenteren ze vertaalde initiatieven ofwel passen ze de Vlaamse formules ongenueanceerd toe op Brussel. Bral heeft daaraan in het verleden meegedaan zonder evenwel voldoende accent te leggen op de specifieke situatie van de nederlandstalige gemeenschap in Brussel. Dit heeft geleid tot enige katers waarvan de gevolgen nog niet uitgevlakt geraken.

We hopen in de loop van 83 tot een grondig gesprek te komen samen met andere organisaties en de KBS.

Bral en Vlaanderen

Als nederlandstalige vereniging in Brussel, deel van de Nederlandse Gemeenschap, wensen wij nauw contact te onderhouden met wat er in Vlaanderen leeft. In het verleden heeft dit tot goede samenwerking geleid. Wij hebben ons actief ingezet in de eerste periode van de stadvernieuwingscampagne. Onze reeds eerder voor Brussel geformuleerde en uit Marollenervaring gedistilleerde 5 voorwaarden voor Sociale Stadsvernieuwing werden in de basisdokumenten overgenomen. Naargelang de campagne op het beleid toegespitst werd, en dus minder toepasselijk voor Brussel, werd onze medewerking gereduceerd.

Wij ijveren sedert enkele jaren voor een globale planmatige aanpak van de Militaire Domeinen in Etterbeek, Elsene en Oudergem en zijn terzake voorstander van een masterplan voor dit hele stadsdeel, dat in het verleden op een stadonvriendelijke en grootschalige manier werd uitgebouwd. Onze bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar een verantwoorde integratie van de VUB.

In 82 namen wij initiatieven naar Vlaanderen toe. Een ervan, waarover meer details verder, is de open brief ter ondersteuning van Minister Steyaert tegen de autolobby, die op initiatief van Bral door 36 verenigingen uit heel Vlaanderen werd ondertekend.

Nadat we de plaats van Bral 1982 in de maatschappij - in de leefmilieubeweging en in relatie met verwante verenigingen hebben geschetst, gaan we hier verder in 't kort in hoe Bral werkt en wenst te werken - voor zover dat nog niet aan bod kwam in wat vooraf ging en met het accent op de nieuwere aspecten en op de problemen die onze werkmethode meebrengt.

Aktiemethodiek

Hoe proberen wij de ontwikkeling van ons woon- en leefmilieu te beïnvloeden, invloed uit te oefenen op de beslissingen, ongewenste processen te verhinderen.

We noemen deze methode : Aktieplanning.

Wat verstaan we onder aktieplanning?

Het doel van aktieplanning : mensen, bewoners en gebruikers, nauwer te betrekken bij het beslissingsproces, overal waar er maar over hen en/of over hun belangen beslist wordt. Aktieplanning betekent bewustwording, het mondig maken en sensibiliseren van groepen die traditioneel, niet bij het politieke proces aan bod komen. Aktieplanning wil konfrontatie (konfrontatie en consensus) tussen verschillende belangengroepen, om zo tot weloverwogen oplossingen te komen. Aktieplanning beoogt meer mensen te betrekken bij het beleid, elke mens meer beslissingsmacht te geven over zijn eigen toekomst. In die zin is het doel van aktieplanning een beter draaiende DEMOKRATIE.

Hoe samen met de mensen aan planning doen ?

Wie zijn wij : medewerkers, vrijwilligers of vrijgestelden van Bral
Door onze interesse en persoonlijke inzet zijn wij "alternatieve deskundigen" die vaardigheden (ons gereedschap) bezitten om de dagelijkse loop der dingen mee te bekijken en te onderzoeken (te beïnvloeden). Deze technieken stellen wij ter beschikking van de groepen waarmee we werken.

Wijzelf leren van deze konfrontatie hoe we met die groepen efficiënte gereedschappen kunnen smeden, die dan ook bruikbaar worden voor meer mensen. Onze gereedschapskist bevat ook toegangssleutels tot bepaalde informatiebronnen die we openleggen voor meer mensen. Wij zijn een (belangen)groep die als 'katalysator' tussen invloedrijke en invloedarme groepen ageert, ten voordele van deze laatsten.

Welke zijn de uitgangspunten bij ons werk met de mensen

1. vertrekken vanuit het konkrete (details, pragmatisch)
Met vertrekken vanuit het konkrete bedoelen we dat we uit alle problemen die er zich stellen, de meest tastbare, de minst komplekse en de meest overzichtelijke eerst moeten aanpakken. Dit sluit aan op hetgeen de mensen zelf als oplosbaar ervaren. De ondervinding, die mensen opdoen bij zulke konkrete akties en konfrontaties, geven inzichten in het belangenspel dat het komplekse geheel van woon- en leefmilieu beheerst. Deze inzichten, getoetst aan de ontwikkelingsgeschiedenis van datzelfde woon- en leefmilieu, laten groepen toe zichzelf beter te situeren en ook efficiënter te ageren.
2. vertrekken vanuit de ervaringswereld van de mensen waarmee we werken.
3. vertrekken vanuit de verscheidenheid in de samenleving : de rijkdom aan standpunten en inzichten is een dynamische kracht.
4. vertrekken vanuit een historische analyse - vanuit de geschiedenis van deze gemeenschap (geschiedenis als neerslag van de ervaringen van de groep waarmee we werken). Hoe zijn de beslissingen tot stand gekomen tot hertoe en wat leren we daaruit van de verschillende belangengroepen.
5. Het "algemeen belang" bestaat niet, er zijn vele belangengroepen met elk hun eigen plaats, met elk hun eigen inbreng. Het principe algemeen belang wordt al te dikwijls misbruikt door bepaalde belangengroepen.
6. We geloven in de konfrontatie van al die belangengroepen om in open discussie tot voor iedereen begrijpbare, weloverwogen beslissingen te komen.
7. We promoveren zelfonderzoek : de mensen weten doorgaans zeer goed wat rondom hen gebeurt. Er gebeurt echter zoveel. De puzzel

individueel samenbrengen is onmogelijk. Samen kan dat wel. De zelfverworven inzichten hebben veel meer draagkracht dan buitenstaande analyses.

8. We volgen daarbij de logika, de dynamiek, het ritme van de groep mensen, waarmee we werken.
9. We proberen het woord te geven, niet te nemen.
10. We beogen daadwerkelijk zelf dingen te verbeteren, Geen woorden maar daden, problemen praktisch aanpakken. Door eigenhandig bepaalde kleine dingen te verbeteren aan ons woon- en leefmilieu willen we tonen dat het anders kan. Het doel is niet zozeer de pers te halen met een of andere ludieke stunt, maar deze prikakties zijn bedoeld om het beleid te stimuleren en de mensen te sensibiliseren. Zij geven hoop en tonen aan dat met een beetje goede wil en een normale dosis verbeelding het beter kan.

Deze uitgangspunten werden uit een waaier van vroegere ervaringen gedistilleerd en werden in de praktijk gebracht in de Klachtofoon Kampagne en worden met nog meer elan toegepast in de Kampagne HALTE OP VERZOEK.

Enkele nieuwe karakteristieken zijn : Van defensief naar offensief : we laten ons niet meer tegen de muur zetten, maar pakken zelf de zaken aan die als prioritair aanvoeld worden. Sensibilisatie (al te dikwijls gericht op het vage 'mentaliteitswijziging') kadert in een perspectief, niet zomaar in het wilde weg zaaien, maar de akker systematisch bewerken, produktief.

Het welslagen van zo'n methode hangt echter van vele factoren af, die wij spijtig genoeg niet allemaal onder controle hebben.

Enige problemen

- * Onverschilligheid en wantrouwen : De mensen geloven niet in hun tegenmacht. Traditie, 'dorpsmentaliteit', 'politiek' staan afkerig tegenover een andere aanpak (bedreiging van het evenwicht binnen buurt of gemeente).

- * Spanning : kennisschat - wetenschap De mensen kennen hun buurt wel, maar hanteren die kennis niet altijd efficiënt. Deskundigen (wij) hebben methodieken, een gebruiksaanwijzing, maar kunnen met de ervaringskennis van de mensen niet zomaar werken.

De academische planningsmethodes zijn alleszins te abstract, te theoretisch, zij spreken een ander taal. Daarom moeten we dus andere technieken uitwerken en opbouwen, vertrekkende vanuit de eigen manier van waarnemen van de mensen.

- * Wij hebben te weinig toegang tot zowel de officiële als officieuze informatie, althans tot de belangrijkste. (Alhoewel deze handicap misschien kan overbrugd worden door zelfonderzoek en door het feit dat we niet noodzakelijk dezelfde waarde moeten hechten aan gegevens - vb. een lijst met 150 namen en toenames is voor buurtbewoners veel meer tot de verbeelding sprekend, dan statistieken die daarover doorgaans kunnen gemaakt worden.

- * We hebben onvoldoende middelen om dit alles professioneel aan te pakken. Dit zou een uitgebreider kader vereisen. Doch we steunen op vrijwilligers en dat is goed ook, dat sluit aan op het ritme waarmee de doorsnee bewoner met deze problematiek bezig is. We stellen wel professionele eisen aan dat vrijwilligerswerk en dat doet ook de 'Brusselse Gemeenschap' en terecht.

1982 was voor ons één belangrijk jaar om deze principes in de praktijk te brengen.

Als de inhoud van Bral daarbij vormelijk nog de nodige allure zou meekrijgen zouden we nog geloofwaardiger overkomen.

In zijn verschijningsvorm proberen we daar wat aan te doen door aangepast propagandamateriaal (affiches, stickers ...), door gepast naar buiten te treden (Paleis voor Schone Kunsten, Ancienne Belgique).

Inhoudelijk werken we dan nog (misschien te weinig) aan het globaal programma : Eisenbundel Stadsaanpak.

Met weinig mensen proberen we aanwezig te zijn waar het noodzakelijk is. We kunnen hierbij rekenen op alle werkers, zonder wiens medewerking ons één mans/vrouws bedrijf totaal in vraag zou gesteld zijn.

Het verslag dat volgt en deze bedenkingen zullen hopelijk meer inzichten geven en begrip kweken zodat met nog meer steun onze actie in de volgende jaren nog efficiënter zal zijn.

april 1983

aktiviteitenverslag 1982

klachtofoon april - mei 1982

De meest in het oog springende actie van Bral in 1982 is alleszins de campagne "Klachtofoon" geweest. Het idee "Klachtofoon" werd gelanceerd in Leuven door de werkgroep "Langzaam Verkeer" en doorgegeven aan verschillende groepen in Vlaanderen. Wij hebben er een aanpassing aan onze Brusselse situatie van gemaakt en richtten ons met deze actie specifiek tot voetgangers.

"We willen zoveel mogelijk te weten komen over de ongenoegens van de Brusselaars en de bezoekers, als voetganger.

We willen die klachten bundelen en bevoegde overheden daarmee op hun verantwoordelijkheid wijzen - dat is één zaak.

Anderzijds willen we bij dat alles zoveel mogelijk mensen rechtstreeks betrekken, omdat we ervan overtuigd zijn dat eisen tot verbetering veel meer kracht hebben, wanneer ze geformuleerd worden door een zo groot aantal mensen tegenover hun gemeentebestuur."

Uit de voorstellingsbrochure Klachtofoon maart 1982.

De campagne - publiciteit en het verzamelen van de reacties van de Brusselaars - liep in mei en april 82.

Veel mensen werden betrokken bij deze Klachtofoon : agglomeratieverenigingen zoals APSKW, sociaal kulturele verenigingen, derde leeftijdorganisaties, minder valieden verenigingen, jeugdorganisaties en de verschillende sociaal kulturele raden. Nederlandstaligen en Franstaligen.

Belangrijk was dat elke organisatie op zijn eigen manier en volgens zijn eigen ritme kon deelnemen en dat op deze manier de resultaten door een grotere groep gedragen worden.

De Klachtofoon is dus een vorm van petitie en ook een vorm van solidariteitsactie.

Op 16 september hebben we op een perskonferentie de resultaten bekendgemaakt.

De resultaten :

We hebben twee soorten reacties gekregen. Enerzijds individuele klachten, en anderzijds al verwerkte dossiertjes van groepen die een eigen initiatief genomen hebben. Wat betreft individuele klachten hebben we 300 oproepen gekregen met 470 klachten. Het overgrote deel ervan, een kleine 40 % betreft de toestand van de trottoirs, die ofwel in slechte staat, ofwel te smal zijn. Het gebeurt meer dat er nieuwe trottoirs zijn, maar niet met een kinderkoets of een gehandicaptenwagen te berijden zijn. Na de klachten over de trottoirs volgt de onveiligheid bij het oversteken (20%) en gebrek aan sfeer (18%) waarbij veelal het tekort aan banken en groen aangehaald wordt. 7% zijn klachten over slechte voetgangersvoorzieningen bij werven en 5% over de akkomodatie bij tram- en bushaltes.

De meeste respons is gekomen van het centrum en de volksbuurten, omdat die voor ons prioritair zijn en we daar dus meer propaganda gevoerd hebben en omdat de toestand daar slechter is dan in de 'randbuurten'.

Naast individuele klachten is een belangrijk resultaat de eigen initiatieven van groepen : een enquête van de sociaal kulturele raad van Brussel centrum via haar tijdschrift, de Klachtofoon Aktie van het wijkomitee St. Anna in Oudergem, een enquête van de sociaal kulturele raad van Etterbeek in scholen.

De ongeveer 500 klachten die we ontvangen hebben, hebben we samengebracht en verwerkt per gemeente. Van 7 gemeenten was het klachtenbundel indrukwekkend genoeg om er een apart dossier van te maken, van 10 andere werden de resultaten overgemaakt aan de plaatselijk sociaal kulturele raden voor opvolging.

Konklusies :

Zeer belangrijk is het feit dat de Klachtofoon een offensieve aktie is en dat deze aktie overgenomen is door initiatieven van andere groepen : de solidariteit in de aktie.

Wij eisen dan ook dat de gemeente zijn verantwoordelijkheid opneemt. Het is slechts in individualiseerbare gevallen dat de eigenaar van het aanpalend pand de trottoir moet herstellen.

De globale inrichting en het onderhoud van het voetgangersgebied in functie van veiligheid en comfort van de voetgangers is een taak van de gemeente. Wij eisen dat de gemeente de gesignaliseerde mankementen herstelt.

Op langere termijn eisen wij een ander kommunikatiekoncept :

"Iedereen gelijk op de weg".

De stad moet niet langer ingericht worden in functie van een vlotte afwikkeling van het autoverkeer.

Alle weggebruikers : voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en auto's moeten gelijke rechten hebben. Dat wil zeggen dat in woonstraten, in straten met een bepaalde erffunctie, de voetganger de toon aangeeft en de anderen in zijn maat volgen. Daaruit volgt een andere inrichting van straten en van het openbaar domein.

Met deze campagne zijn zeker alle problemen niet opgelost. Er werden verbeteringswerken uitgevoerd - vooral net voor de gemeenteraadsverkiezingen - maar van een samenhangend beleid kunnen we nog niet spreken.

Maar de aandacht voor de rechten van alle verkeersdeelnemers, ook van niet-automobilisten, groeit onder druk van de publieke opinie, onder druk van campagnes zoals de Klachtofoon.

groot politiek debat "wonen in brussel" 21 juni 82

Ter voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 10 oktober en als een eerste lancering van ons "eisenbundel stadsaanpak" organiseerden we op 21 juni in het Paleis voor Schone Kunsten een Groot Politiek Debat. Afgevaardigden van verschillende Brusselse partijen werden uitgenodigd om hun partijprogramma in verband met de stadsproblemen te komen toelichten.

In het panel vertegenwoordiger van : Agalev, CVP, Ecolo, FDF, KP, PRL, PS, PSC, PVV, RAD, SP en VU.

Tegelijk werd het Bral-bundel "Wonen in Brussel" aangeboden : een analyse en synthese van de programma's voor de gemeenteraadsverkiezingen van de aanwezige partijen in verband met de verschillende visies over wonen in Brussel.

milieucafé "lood bedreigt onze kinderen" 21 oktober 82

Eind september verschenen in de pers alarmerende berichten over loodintoxicatie bij kinderen in bepaalde Brusselse wijken. Een universitair onderzoek in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid en de Agglomeratieraad kwam tot deze voorlopige konklusies.

Om hierover zelf meer informatie in te winnen, die te verspreiden en passende maatregelen te bekomen hebben we bevoegde mensen en diensten uitgenodigd op een Milieucafé, door Bral georganiseerd in samenwerking met de Brusselse Buurtwerken.

Ministerie van Volksgezondheid, Agglomeratie Brussel, het Pluralistisch Aktiekomitee Lood van Hoboken waren aanwezig. De 'kroongetuige', de onderzoekster van de ULB, was helaas afwezig.

De konklusie is dat er inderdaad problemen zijn in dat verband en dat maatregelen noodzakelijk zijn. Ondertussen wordt op Europees niveau grote druk uitgeoefend om het loodgehalte in benzine te verlagen. De nieuwe normen zullen in de volgende maanden door het Europees Parlement gestemd worden en ook in België zou er wat gaan veranderen. Wanneer we - hopelijk ook zeer snel - het definitief rapport van het universitair onderzoek in handen hebben, zullen we dit probleem met zijn specifieke konsekventies voor Brussel opnieuw bekijken en aanpakken.

milieucafe "openbaar vervoer"
16 december 82

In samenwerking met BRT-Aktie Openbaar Vervoer organiseerden we een tweede Milieucafé. In het panel vertegenwoordigers van de maatschappijen voor openbaar vervoer : MIVB, NMBS en NMVB, van de Agglomeratie, de vakbonden ACOD en CCOD en gebruikers. Het beleid op nationaal vlak - de minister dus - en op gemeentelijk vlak zijn niet op onze uitnodiging ingegaan. De functie en de kansen van het openbaar vervoer in Brussel werden besproken, o.a. in het licht van de bezuinigingsmaatregelen van Minister De Croo. Op dat Milieucafé werd nog maar eens duidelijk dat openbaar vervoer complexer is dan op het eerste zicht lijkt en dat het probleem verschillende dimensies heeft : kleine ongemakken voor reizigers die de maatschappijen niet altijd kennen en globalere aspecten zoals de netstructuur, coördinatie tussen de verschillende maatschappijen en vooral de relatie met andere verkeerssoorten. O.a. daarom werd besloten dat Bral in 83 een Kampagne Gemeenschappelijk Vervoer zou organiseren.

in 1982 was bral betrokken bij

PROJEKT WAKKERE BURGER

In verschillende Brusselse gemeenten was er ter voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen, onder impuls van APSKW, een werkgroep Wakkere Burger. Wat leefmilieuproblemen betreft heeft Bral met deze groepen samengewerkt of logistieke steun gegeven.

VZW. LANGZAAM VERKEER

De organisaties of actiegroepen in Vlaanderen die plaatselijk de campagne Klachtofoon gevoerd hebben, hebben daarna de vzw. Langzaam Verkeer opgericht met de bedoeling alle vormen van 'zacht verkeer' te bevorderen. Vanuit Brussel heeft Bral dit initiatief gesteund en eraan meegewerkt.

WERKGROEP MONUMENTENZORG NCC

De Werkgroep Culturele Uitstraling van NCC heeft het initiatief genomen voor een werkgroep "het zinnig gebruik van monumenten". In 82 werden daar o.a. door Bral enkele oriënterende documenten voorgelegd.

SLOTMANIFESTATIE EUROPESE
KAMPAGNE STADSVERNIEUWING

27 maart 82 hield de Vlaamse deelregering de officiële slotmanifestatie van haar Kampagne Stadsvernieuwing. Vooral tijdens het eerste jaar heeft Bral een grote rol gespeeld in de Stuurgroep van deze Kampagne.

WERKGROEP TENTOONSTELLING
10 JAAR NCC

Na jaar 82 bestond NCC 10 jaar. Ze wenste dit te vieren met o.a. een tentoonstelling in de Val. Omwille van organisatorische problemen is dit niet doorgegaan en werd de voorbereiding waar Bral aan meewerkte stop gezet.

BRUSSELS OVERLEG SAMENLEVINGSOPBOUW

Op initiatief van enkele vrijgestelden uit Brusselse verenigingen werd een overleg gestart tussen 7 organisaties die een min of meer verwante werking hebben. De bedoeling was de bestaande informele contacten te structureren (zie inleiding).

FRONT VOOR EEN ANDER VERVOERBELEID
RASSEMBLEMENT POUR UNE AUTRE
POLITIQUE DE DEPLACEMENT

Naar aanleiding van de zware herstruktureringplannen en maatregelen van Minister De Croo van Verkeerswezen in verband met het openbaar vervoer, hebben de vakbonden en organisaties van openbaar vervoergebruikers, mekaar gevonden in een front om hun gezamenlijke belangen te verdedigen. Bral heeft het basisplatform ondertekend.

OVEREENKOMST AGGLOMERATIE

Bral en de Brusselse Agglomeratie hebben een overeenkomst gesloten in verband met de aktualisering van een kaart over de groene ruimten in Brussel.

RONDE TAFEL MAALBEEKVALLEI

Ronde tafel op initiatief van de Brusselse Agglomeratie om met alle betrokken partijen te komen tot een oplossing voor de aanslepende problemen van de buurten in de Maalbeekvallei. Sinds de oprichting is Bral als Nederlandstalige leefmilieuorganisatie hierin vertegenwoordigd.

COMMISSION DES 2 ROUES

Bral zetelt in deze kommissie, opgericht door Mevrouw Goor om het fietsverkeer te verbeteren, als vertegenwoordiger van fietsend Brussel. In 82 werd een lijvig dossier met de resultaten van de werking van deze kommissie gemaakt en aan de pers voorgesteld.

standpunten rond aktualiteitsgebonden problemen

NEERPEDE

In samenwerking met de vzw Neerpede Blijft ! en Opbouwwerk Pajottenland een standpunt op de overlegkommissie in verband met een nieuwe bouw-aanvraag in Neerpede.

MOLENBEEK

Samen met de Sociaal Kulturele Raad en Buurtwerk Molenbeek een standpunt op de overlegkommissie in verband met de heraanleg van de Parvis in Molenbeek.

HAREN

Standpunt op de overlegkommissie in verband met de voortdurende afbraakpolitiek van de stad Brussel in Haren.

OPENBAAR VERVOER

Twee open brieven. Naar aanleiding van één van de tariefverhogingen en de verdere afbouw van het openbaar vervoer en naar aanleiding van de inhuldiging van een nieuw stuk metro net voor de gemeenteraadsverkiezingen.

EUROPAKRUISPUNT

Open brief naar aanleiding van de herziening van een gedeelte van het BPA Europakruispunt - standpunt gedeeld door Sociaal Kulturele Raad van Brussel Centrum.

VREEMDELINGEN

Open brief gericht tegen het Kollege van Schaarbeek met de weigering vreemdelingen in de gemeente in te schrijven.

EEG--UITBREIDING

Standpunt op de overleg commissie in verband met de nieuwe uitbreidingsplannen van de EEG en de zeer betwistbare interpretatie van het Brussels Gewestplan.

LEOPOLD II LAAN

Standpunten op de overlegkommissie in verband met de autotunnel onder de Leopold II laan.

KOLENMARKT LOLLEPOT

Samen met Buurthuis Bijstandswijk een open brief in verband met de afbraak van een middeleeuws huis aan de Kolenmarkt en meer bepaald in verband met de politiek van de Stad Brussel aangaande haar eigendommen.

OPEN BRIEF FEBIAC

Als reactie op de radiomededeling van Mevr. Steyaert bij de autovrije zondag heeft Febiac, de autolobby, een open brief laten verschijnen in de kranten. Bral heeft toen het initiatief genomen hierop een antwoord te schrijven dat ondertekend werd door 36 verenigingen. (zie ook inleiding).

achtergrondstudiewerk van langere adem

Allez circulez

Bral heeft zich in 82, meer dan andere jaren, bezig gehouden met verkeerssituaties en -problemen. (Klachtofoon, standpunten openbaar vervoer, Milieucafé).

Dit moet niet gezien worden als afzonderlijke akties. Het hoort samen in wat een globale aanpak van de mobiliteit en communicatie in Brussel zal worden. Uitgangspunt hierbij is : Iedereen gelijk op de weg.

Verkeersplanning (voor zover er al sprake was van echte planning) heeft zeer lang willen zeggen : zorgen voor een vlotte afwikkeling van het autoverkeer. Ondertussen heeft deze eenzijdige aanpak zijn failliet al bewezen en wordt dat zelfs al erkend door beleidsmensen. Wat nog niet betekent dat er al een andere aanpak is.

Door met concrete zaken bezig te zijn, kunnen we onze theoretische ideeën verruimen en toetsen aan ervaringen. Uiteindelijk moet dat resulteren in een zeer concreet werkdokument dat hanteerbaar is voor beleidsmensen en andere Brusselaars. Waarin duidelijk en praktisch aangetoond wordt dat een communicatieconcept nodig is en realiseerbaar is.

Eisenbundel Stadsaanpak

Op basis van de ervaringen van 8 jaar leefmilieuwerking in Brussel willen we een eisenbundel samenstellen voor de verschillende aspecten van woon- en leefmilieu. Een eisenbundel waaraan we in de volgende jaren onze concrete en plaatselijke werking kunnen toetsen en een instrument waarmee we het gevoerde en toekomstige beleid kunnen evalueren.

Dat eisenbundel wordt dan aangevuld door lokale discussies.

In het eisenbundel zitten twee belangrijke niveau's :

- * regionaal : algemeen van toepassing zijnde stelregels in elke buurt; problemen die de gemeenten overstijgen.
- * lokaal : specifieke problemen van de wijk of gemeente; concreet aanwijsbare ingrepen.

Misschien groots van opzet, om voor elk aspect van het Brussels woon- en leefmilieu op regionaal en lokaal vlak basiseisen uit te werken - maar noodzakelijk om efficiënt en krachtig te kunnen werken.

Het eisenbundel zal in de tijd aangroeien en steeds specifieker worden.

Een eerste basis ervan is in 82 al gelegd : archiefonderzoek op Bral van wat er de laatste jaren in elk van de Brusselse gemeenten gebeurd is.

op leefmilieugebied, de standpunten die Bral heeft ingenomen en wat de gevolgen zijn geweest. De Klachtofoon heeft ook al geleid tot minimeisen over het voetgangersdomein. Het is evident dat het Eisenbundel eigenlijk nooit volledig af zal zijn. We willen ons permanent openstellen voor nieuwe inzichten en veranderende situaties. Brussel verandert, de leefmilieubeweging verandert en ons eisenbundel zal daaraan permanent getoetst worden.

Het ruimtelijk beleid in Haren -
lokale gemeenschappen en het
beleidsapparaat

Bral heeft zich al vanaf het begin geïnteresseerd voor en bezig gehouden met de problemen in Haren, o.a. bij voorontwerp gewestplan en intens bij het Chiconville projekt. In 82 is het verhaal van Haren - hoe is het allemaal zo ver kunnen komen - op een systematische manier bijgeschreven. Op het eerste zicht lijkt het niet meer dan een anekdote : een toevallige samenloop van omstandigheden. Maar Haren is slechts één, misschien extra duidelijk voorbeeld van wat op verschillende plaatsen gebeurd is en gebeurt : de strijd van een lokale gemeenschap tegen het beleidsapparaat.

De structuur en de eigen rationaliteit van het beleidsapparaat - zoals dit zich vandaag op verschillende niveaus voordoet - beantwoordt niet aan de realiteit en de noden van een lokale gemeenschap. Die twee zaken staan naast elkaar en kunnen elk vanuit hun logika niet tot kommunikatie komen.

Deze algemene stelling werd uitgewerkt en geïllustreerd aan de hand van het verhaal van Haren en werd onder de titel "Lokale Gemeenschappen en het beleidsapparaat - als illustratie : Ruimtelijk Beleid in Haren" in Leuven ingediend als licentiaatsverhandeling voor de faculteit Kriminologie. Dit moet nog vervolledigd worden door reacties van bevoorrechte getuigen : getuigen uit het "beleidsapparaat" en uit "lokale gemeenschappen".

Bral en de VUB-uitbreiding

Verscheidene jaren reeds besteedt Bral een bijzondere aandacht aan de ontwikkelingen van de Koninklijke Jacht. Dit kadert in de ruimere belangstelling en de "master-planning" waarvoor Bral pleitte binnen de Werkgroep Kazernes. Bral drong hierop aan omdat de planning van nieuwe sociale woningen er te los van de omliggende stadswijken en buurten werd bekeken, net zoals de Koninklijke Jacht, los van alle stedenbouwkundige implicaties, als uitbreidingsgebied voor de VUB is voorzien.

Bral zette een beperkte werkgroep op waarbinnen sedert 1981 verscheidene VUB-uitbreidingsmogelijkheden in hun ruimere stedenbouwkundig kader werden bestudeerd. In 1982 resulteerde het initiatief van Bral zich dan in een vijftal vergaderingen (op 1 februari, 4 maart en 24 juni op de VUB zelf, en op 9 juli en 7 oktober op het Kabinet van Mevrouw A.M. Uyttebroek, Staatssecretaris voor Huisvesting). Hier werden concreet uitgewerkte voorstellen voorgelegd en besproken met vertegenwoordigers van het staatssecretariaat van het Brussels Gewest, de VUB en NMH.

Het initiatief van Bral en meer bepaald het voorstel van Bral om een deel van de gronden van het vroegere militaire Werktuigenarsenaal (thans NMH-eigendom en voorzien voor een sociaal huisvestingsprojekt en KMO's) te bestemmen voor VUB-uitbreiding, aansluitend op de door de GOMB voorziene inplanting van KMO's, werd principieel door alle betrokkenen als positief ervaren, en werd dan ook voor verdere bespreking en goedkeuring doorgegeven aan de respectievelijke beheerders en/of bevoegde overheden. De VUB zou bij deze operatie een deel van haar eigendommen in de Koninklijke Jacht als compensatie afstaan. Het Bral-voorstel voorziet dat deze eigendommen zouden gebruikt worden om er kleinschalige stadvernieuwingsprojecten (hoofdzakelijk lichte vernieuwbouw) voor sociale huisvesting te verwezenlijken.

publikaties in 1982

Voor de publikatie van ons tijdschrift hebben we steun gekregen van het staatssekretariaat van het Brussels Gewest, Mevrouw Goor.

- * Dubbelnummer Brallerlei januari 82 met de konklusies uit het Bralberaad van december 81
- * Voorstellingsbrochure Klachtofoon maart 82
- * Extra-Brallerlei's tijdens de campagne Klachtofoon als nieuwsbrieven voor de deelnemers aan de aktie.
- * Wonen in Brussel juni 82 analyse van de Brusselse partijprogramma's naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen.
- * Extra-Brallerlei's oktober en december 82 om de twee milieucafé's aan te kondigen en in te leiden
- * Bralkrant december 82 met o.a. de resultaten van de Klachtofoon, verslag van Wonen in Brussel, verslag van Milieucafé : Lood bedreigt onze kinderen

de structuur van bral

Algemene vergadering

De algemene lijnen van de werking van Bral worden bepaald door de Algemene Vergadering - die bestaat uit afgevaardigden van verenigingen en enkele individuele leden.

De Algemene Vergadering kwam in 82 4 maal in vergadering bijeen.

Samenstelling :
Aktiegroep Haren leeft - Ateljee stedelijke aktie en research -
Bruksel-binnenstebuiten - Buurtwerk Brussel op de Zenne - Buurtwerk de Kassei - Valu Ukkel - Vereniging beter Leefmilieu St.Pieters Woluwe -
Werkgroep Leefmilieu Oudergem -

Wijkkomitee ST.Job Ukkel -
Werkgroep Natuurbehoud Wielewaal -
vzw.Neerpede blijft ! - Molenbeeks Milieufrent - Werkgroep leefmilieu St. Lambrechts Woluwe - Kommissie politiek ANBJ - Werkgroep leefmilieu St.Agatha Berchem - Werkgroep leefmilieu Ganshoren - Werkgroep leefmilieu Schaarbeek - CSC werkgroep leefmilieu - Werkgroep leefmilieu Masereelfonds - Wijkkomitee Martelarenplein - Werkgroep leefmilieu Brussel Centrum - NCC.

en : Leo Camerlynck - Roger De Cleen - Rob Geys - Alfons Hoppenbrouwers - Philippe Laporta - Pieter Soete - Dirk Van De Putte - Eddy Vande venne - Georges Vanhamme - Jacques Van Hertum - Jos Loeckx.

Aktiekern / Raad van Beheer

De begeleiding en sturing van de werkgroep gebeurde door de Aktiekern / Raad van Beheer, die in 82 18 keer bijeen kwam.

Samenstelling : Luk De Raeve - Kris De Smet - Wim Kennis - Philippe Laporta - Willy Paessens - Marcel Rijdams - Hilde Vandevorst - Georges Vanhamme - Jozef Van Waeyenberge en Jef de Boodt als afgevaardigde van NCC.

Sekretariaat

Het sekretariaat staat in voor de dagelijkse werking.

In 1982 was dat met als permanente mensen : Hilde Geens - vrijgestelde en Luk Boelens - burgerdienst
Tijdens de campagne.Klachtofoon werkten Anne Marie Sterkx en Hilde Vandevorst mee, met vrijstelling van stempelkontrole.

In begin 82 beëindigde Marc Vanthuyne zijn derdejaars stage vanuit sociale school.

Vanaf 15 oktober werkt Eduard Niclaes mee als vrijwilliger.

sekretariaatsactiviteiten

Herinrichting van de ruimte

In begin 82 hebben we gezelschap gekregen op onze tweede verdieping van de Val St. Lambert. De sociaal kulturele raad van Brussel Centrum, die op een onmogelijke manier gehuisvest was in de St. Kristoffelstraat, heeft zijn intrek genomen bij ons.

Dat betekende een volledige herorganisatie en herinrichting. Een beetje minder plaats voor Bral, maar wel een verrijking, meer contact met de Raad en wederzijdse informatie-wisseling.

De huisvestingsproblemen zijn daarmee nog niet van de baan : heel wat besprekingen in 82 en ongemakken (o.a. verwarmingsdefecten) door de min of meer permanente werfstoestand van de Val.

Krantenknipsels

Vanaf dit jaar hebben we opnieuw een vrij volledig en gemakkelijk hanteerbaar klassemment van wat in de kranten verschenen is over Brusselse woon- en leefmilieuproblemen in zeer brede zin.

Dit klassemment is zeer nuttig voor de eigen werking en goed bruikbaar voor anderen - zoals studenten die hier geregeld over de vloer komen met informatievragen.

Kontakten

Op verschillende momenten zijn er vanuit het sekretariaat kontakten geweest met de Brusselse Ministers, de Koning Boudewijnstichting en Inter Environnement Brux. om informatie uit te wisselen over onze werking met de bedoeling op een of andere manier samen te werken en de krachten te bundelen.

Uiteraard werd ook heel wat tijd besteed aan de nodige administratie en boekhouding om de rest van de werking mogelijk te maken.

er is nog meer dan werk genoeg !

Permanent hebben we tijd - dat wil zeggen middelen en mankracht - tekort om ons nog met vele andere zaken bezig te houden. Zaken die al wel aangeraakt werden, maar niet tot een goed einde werden gebracht om daarrond samen met andere partners in Brussel tot de actie te kunnen overgaan.

Eisenbundel stadsaanpak

Het tempo waaraan nu aan het eisenbundel kan gewerkt worden - nl. opvulling van basiseisen over die aspecten van het woon- en leefmilieu, wanneer we er intens en concreet mee bezig zijn - is niet voldoende.

Onafhankelijk van de aktuele problemen en akties moet dat vervolledigd worden om het binnen beperkte tijd met de plaatselijke groepen te kunnen bespreken en te kunnen toetsen en verder aanvullen.

Allez circulez

In 82 zijn er na de Klachtofoon al algemene basiseisen geformuleerd. Ook elders is daarrond studiewerk gepubliceerd : het diffuus verkeersmodel van Langzaam Verkeer Leuven, monografie van de Koning Boudewijn Stichting, interessante en bruikbare lektuur uit Nederland, de basisopties van het Front voor een andere verplaatsingsbeleid.

Dit moet verwerkt worden en vertaald naar de konkrete Brusselse situatie.

Bedrijfsleegstand

Een dossier dat al enige tijd 'slaapt' op Bral. Het basismateriaal is er. In Brussel waren er vroeger veel meer bedrijven dan nu. De ruimten bestaan nog, in vele gevallen leeg en ongebruikt. Sommige hebben een nieuwe bestemming gekregen, dikwijls in de sociaal kulturele sektor zoals vb. Plan K. Maar die ruimten zouden ook opnieuw hun oude functie kunnen vervullen : bedrijfsruimten. Er zijn zeker ondernemingen die in een stad thuishoren en de bestaande infrastructuur kunnen gebruiken.

Het zal niet onze taak zijn om op een systematische manier vraag en aanbod bij elkaar te brengen, maar wel om duidelijk te maken dat het kan en dat het nodig is voor de leefbaarheid van Brussel. Druk uitoefenen bij de verantwoordelijke beleidsinstanties dat het gebeurt. Economische bedrijvigheid hoort thuis in Brussel.

Overlegprocedures en andere openbaren onderzoeken

Wij zullen niet beweren dat de procedure van openbaarmaking verbonden aan het Brussels Gewestplan en de openbare onderzoeken van de Stedebouwwet een slechte zaak zijn.

We hebben er wel enige jaren ervaring mee en genoeg bedenkingen bij. Zoals we o.a. gemerkt hebben met de overlegkommissie naar aanleiding van de E.E.G.-uitbreiding wordt de overlegkommissie soms eerder gebruikt als alibi om het gewestplan te wijzigen dan wel als een procedure om het binnen bepaalde perken soepel toe te passen.

Tijd nodig dus om die ervaringen te systematiseren en onze eisen eraan te koppelen.

K.B. voor stadsvernieuwing

Gemeenten kunnen voor stadsvernieuwingprojecten beroep doen op subsidies van het Brussels Gewest. Het relatief klein gedeelte dat ze zelf moeten financieren is blijkbaar nog niet haalbaar, gezien het feit dat ze inderdaad allemaal deficitair zijn. Er zijn toch enkele projecten in uitvoering. En Brussel doet aan stadsvernieuwing zonder hulp.

Een evaluatie van al die projecten aan de hand van ons standpunt over sociale stadsvernieuwing is dan ook evident: wat gebeurt er nu en wat en hoe moet het verder. Ook hier is al ooit een aanzet gegeven, maar niet voldoende uitgewerkt.

Sociale Huisvesting

Financiële moeilijkheden van de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, het gebrek aan initiatief van de plaatselijke maatschappijen om aan vernieuwbouw te doen en het aanslepend verhaal van de kazernes.

Stadsvernieuwing en sociale huisvesting: een logische combinatie - maar in de praktijk komt er niet veel van terecht.

In Brussel is er geen kwantitatief woningprobleem, maar een kwalitatief - zover is iedereen het wel eens.

Vanuit onze prioriteit voor de nog levende volksbuurten en ons standpunt over sociale stadsvernieuwing, willen wij over het huidig en toekomstig beleid van sociale huisvesting een duidelijk standpunt formuleren. Het huidig huisvestingsbeleid vertrekt duidelijk vanuit andere prioriteiten. Vage ideeën van ons zijn op dit moment niet meer voldoende. We moeten er een heldere en geargumenteerde aanpak kunnen tegenover stellen.

Open en Groene Ruimten

In 82 is in samenwerking met de Koning Boudewijn Stichting gewerkt aan een dossier: open en groene ruimten als buurtvoorziening in de Brusselse agglomeratie. De voorgelegde documenten bleken de Koning Boudewijn Stichting niet te bevredigen.

Dit dossier is dan ook blijven liggen, hoewel er opnieuw heel wat verzameld materiaal in zit dat bruikbaar kan gemaakt worden.

Evaluatie BTK-projecten

Voor de aanleg van gemeenschapsruimten in Haren, Koekelberg, Schaarbeek, Sint Joost en Vorst heeft Bral in 80 en 81 een overeenkomst aangegaan met de Koning Boudewijnstichting.

In Haren is het tot realisatie gekomen. Koekelberg, St. Elisabethpark, wordt geblokkeerd door de aanslepende werken van de Leopold IIIaan. De mogelijke heraanleg van het Lehonplein in Schaarbeek is gestrand op gebrek aan belangstellenden en/of tekort aan inzet van

ons. In Sint Joost heeft het Groenplan een groot deel van de voorstellen overgenomen, maar tot realisatie is het nog niet gekomen. En in Vorst is het projekt gebotst op plaatselijke (politieke ?) moeilijkheden.

Een uitgewerkte evaluatie van deze vijf projekten met de bijhorende 'lessen voor de toekomst' is er nog niet gekomen, omdat de meeste betrokkenen niet meer op Bral werken en er verder eens te meer een tekort aan tijd is.

Naast al datgene waar we wel aan begonnen zijn en verder aan werken, of gewerkt hebben, maar niet hebben kunnen afwerken, is er nog veel meer waar we - tot onze grote frustratie - nog niet aan toe zijn kunnen komen : Analyses van begrotingen en rekeningen van gemeenten om hun beleid en inspanningen op gebied van woon- en leefmilieu te evalueren; het stimuleren van veel meer plaatselijke leefmilieuorganisaties en het begeleiden ervan; een Bral-standpunt over een definitief statuut voor Brussel, een werkschrift voor bewoners om zelf hun buurt wat 'groener' te maken, een visie op water- en luchtverontreiniging in Brussel; het systematisch reageren op 'afbraak-overlegprocedures'; regelmatig uitgeven van een goede krant; stadsanimatie rond woon- en leefmilieu; ...

Brusselse Raad voor het Leefmilieu
jaarverslag 1982

